

VERSLAG PARTICIPATIETRAJECT NIEUWE KERK DELFT

deel 1 september - oktober 2018

OUDE EN NIEUWE
KERK DELFT
GODSHUIZEN SINOS 1246

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Stadsgesprek	4
Vragenlijst	11

INLEIDING

De Nieuwe Kerk is een bijzonder gebouw, op de markt midden in Delft. Het eeuwenoude gebouw is de afgelopen jaren gerestaureerd en een nieuw verwarmingssysteem en nieuwe stoelen zorgen ervoor dat het er aangenaam is. Maar voor een goed gebruik ontbreekt nog wat: bijvoorbeeld voldoende toiletten en kleinere zaaltjes. Die zijn nodig om het gebouw nu en in de toekomst voor kerkelijke én culturele activiteiten goed te kunnen blijven gebruiken.

De Protestantse Gemeente Delft, de eigenaar van het kerkgebouw, gaat een plan maken voor deze aanpassingen. Dat gebeurt zorgvuldig, met respect voor de historie en vooral samen met de inwoners en ondernemers uit de stad, de gemeente Delft en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Om de stad bij de ontwikkelingen te betrekken is een participatietraject opgezet. In september en oktober 2018 hebben Delftenaren een eerste keer kunnen meedenken over het gebruik van de Nieuwe Kerk en de mogelijke aanpassingen aan het gebouw. Dat kon op twee manieren:

1. Stadsgesprek in de Nieuwe Kerk

Op dinsdag 9 oktober werd om 20:00 uur een Stadsgesprek over de Nieuwe Kerk georganiseerd. Na een inleiding door drie sprekers gingen Delftenaren in gesprek over de betekenis, het gebruik en de aanpassingen aan het gebouw.

2. Enquête over de Nieuwe Kerk

Van 25 september t/m 14 oktober konden Delftenaren een online vragenlijst invullen. Om de enquête onder de aandacht te brengen, konden de invullers een diner winnen boven in de toren van de Nieuwe Kerk.

De twee activiteiten zijn bekend gemaakt via lokale kranten (Delft op Zondag, Delftse Post), het Protestants Kerkblad Delft, een brief aan omwonenden, Facebookberichten, posters en via de netwerken van diverse organisaties in de stad.

Dit document is het verslag van de eerste stap in het participatietraject.

Vervolg

De resultaten van het Stadsgesprek en de antwoorden van de enquête worden gebruikt om een visie op te stellen voor de aanpassingen aan de Nieuwe Kerk. Deze visie wordt, samen met een aantal mogelijke varianten, in het najaar van 2018 gepresenteerd. Dan kunnen Delftenaren verder meedenken over deze voorstellen.

STADSGESPREK

NIEUWE KERK – HUISKAMER IN DE STAD?

Stadsgesprek over de toekomst van het kerkgebouw

Op 9 oktober organiseerde de Protestantse Gemeente Delft (PGD) een Stadsgesprek over de toekomst van de Nieuwe Kerk. Drie sprekers leidden het gesprek in: Gerrit Verhoeven (historicus, voormalig stadsarchivaris en schrijver van de Geschiedenis van Delft), Wilco Blaak (hoofd Oude en Nieuwe Kerk) en Ron Verduijn (Van Hoogevest Architecten). Tussendoor konden circa 40 aanwezige Delftenaren (bewoners, ondernemers, kerkgangers en (maatschappelijke) organisaties met elkaar van gedachten wisselen over het gebruik van en de mogelijke aanpassingen aan het gebouw.

Hieronder leest u een sfeerverslag van het Stadsgesprek.

Introductie

Gespreksleider Onno de Vries heet de aanwezigen welkom en stelt een paar vragen aan Anne de Baat, voorzitter van het College van Kerkrentmeesters en opdrachtgever van dit project.

Anne legt uit dat er voor de Nieuwe Kerk behoefte bestaat aan het toevoegen van een aantal voorzieningen. In een eerder plan waren deze voorzieningen in een souterrain gepland. Maar vanwege archeologische bezwaren en gestegen bouwkosten is deze optie niet meer haalbaar. Om een goed alternatief te kunnen maken, gaat de PGD in gesprek met de stad. Anne is benieuwd naar de ideeën, beelden en inzichten van Delft. Daarover gaat dit Stadsgesprek.

Gerrit Verhoeven, historisch geweten van Delft

Historicus Gerrit Verhoeven leidt de aanwezigen in vogelvlucht door zeven eeuwen van de bijzondere geschiedenis van de Nieuwe Kerk. Zijn centrale vraag: 'is het een gebruiksvoorwerp of onaantastbaar erfgoed?' Het antwoord ligt volgens hem ertussenin.

Overdekt marktplein in de stad

De Nieuwe Kerk was in de Middeleeuwen een katholiek, rijk versierd gebouw. Er werden concerten gegeven die bijdroegen aan de prestige van de kerk en van de stad. In de kerk waren tientallen altaren en meerdere orgels. Mensen liepen in en uit. De kerk was een overdekt plein in de stad.

Vanaf 1520 kwam de kerk onder protestantse invloed. Het gebouw werd wit gekalkt en tijdens de beeldenstorm werden vele beelden verwoest. Het focuspunt in de kerk veranderde. Op de plek van het hoogaltaar werd het grafmonument van de koninklijke familie ingericht. Het schip werd het religieuze centrum van de kerk. De kerk werd hierdoor als het ware in tweeën gedeeld.

Het graf van de koninklijke familie werd vanaf 1623 meteen een attractie. In die periode was de kerk nog steeds een verlengd marktplein: kinderen speelden er, honden liepen in en uit. Sinds die tijd vervult de kerk zowel een toeristische als een religieuze functie. En tijdens koninklijke uitvaarten is de kerk het middelpunt van een mediaspektakel. De beelden gaan de hele wereld over.

De Nieuwe Kerk is inmiddels geen verlengde meer van het straatleven. Tegenwoordig kun je door de week alleen met een kaartje naar binnen.

Blijf nadenken en in gesprek

Omdat de Nieuwe Kerk zo'n bijzondere functie en geschiedenis heeft, willen veel mensen deze plek bezoeken. Daarom moet deze kerk ook nadenken over de vraag: hoe doen we dat? Een kerk moet bruikbaar blijven, het is een levend bouwwerk. Als de kerk voor de toekomst niet bruikbaar blijft, raakt hij in verval. Daarom roept Gerrit de aanwezigen op om te blijven nadenken en met elkaar het gesprek aan te gaan: hoe houden we de kerk levend, terwijl we ook rekening houden met het erfgoed?

“Hoe blijft de kerk levend en houden we ook rekening met het erfgoed?”

Wilco Blaak, hoofd Oude en Nieuwe Kerk

Wilco Blaak is blij dat zoveel mensen gekomen zijn om na te denken over de Nieuwe Kerk. Hij legt uit hoe het gebouw gebruikt wordt en waar behoefte aan is.

De kerk wordt op zondag gebruikt voor de eredienst. Daarnaast bezoeken elk jaar circa 250.000 toeristen de kerk. Bij evenementen (congressen, diners, concerten, Lichtjesavond) komen jaarlijks nog circa 100.000 bezoekers. Met al deze activiteiten wordt het gebouw in stand gehouden. Bovendien straalt het gebruik uit naar de stad en gaan bezoekers ook de stad in.

Meer doen voor Delft

Wat doet de kerk dan terug voor inwoners van Delft? Wilco roept de aanwezigen op om hier samen over na te denken. Zijn droom: de Nieuwe Kerk als overdekt plein in de stad, gratis toegankelijk voor Delftenaren.

Om deze droom invulling te geven, is al een samenwerking met de Koninklijke Harmoniekapel opgestart. Het muziekstuk 'Delft door de eeuwen heen' gaat in de Nieuwe Kerk in première. En hoe leuk zou het zijn als we in de kerk een leerlingenconcert kunnen organiseren voor de VAK (centrum voor de kunsten)?

Wilco geeft aan dat het nu lastig is om een volle kerk goed te kunnen bedienen. De kerk is prachtig gerestaureerd, het gebouw straalt en is comfortabel. Maar als er 1000 mensen naar een concert komen, moeten zij het doen met de twee toiletten die aanwezig zijn. Ook zijn er geen goede keukenfaciliteiten. Om het gebouw goed te kunnen blijven gebruiken, moeten we samen nadenken over wat hiervoor nodig is.

In gesprek

Wat betekent de Nieuwe Kerk voor de mensen in de zaal? Met die vraag wordt het gesprek met de stad geopend. Via hun mobiele telefoon kunnen mensen in 1 woord omschrijven welke betekenis de kerk voor ze heeft:

“Mijn droom: de Nieuw Kerk als overdekt plein in de stad”

Een van de aanwezigen licht toe: “De Nieuwe Kerk is al een fysiek centrum in de stad. Een cultureel centrum kan het nog worden. Het lijkt me mooi als het gebouw gebruikt kan worden door kleine en grote organisaties in de stad.” Iemand vult aan: “Ontmoeting, muziek. Het is een prachtige ruimte om meer mee te doen. Daar zijn faciliteiten voor nodig. En intimiteit in het gebouw.”

Een meneer geeft aan: “Dit gebouw is een baken voor mij. Ik bezoek de kerkdiensten en daar heb ik veel geluk van. Mijn wens is dat dit gebouw zo lang mogelijk in stand gehouden kan worden.”

Huis van samenkomst

Alle aanwezigen vinden het een goed idee als de Nieuwe Kerk meer een huis van samenkomst is voor Delft. Het wordt bijvoorbeeld als drempel ervaren dat er entree wordt geheven voor Defltenaren. Iemand oppert het idee om de toegang met een Delftpas gratis te maken (noot redactie: dit is al zo). En vraagt om na te denken over de vraag: wie betaalt wel en wie niet? De kerk moet daarom zorgen voor een duidelijke structuur, een programmering en inzicht in de regels voor organisaties die iets met het gebouw willen doen.

Herman Weijers van het Vermeercentrum geeft aan dat de kerk de deur meer open mag zetten voor groepen die iets willen organiseren.

Activiteiten

Het gesprek gaat vervolgens over het type activiteiten dat in de Nieuwe Kerk kan plaatsvinden.

De volgende activiteiten worden genoemd: concerten, zangavonden, opening schooljaar, diners, diploma uitreikingen, taptoe, gesprekken rond tafels, yoga, antiekbeurs, activiteiten voor scholen, bedrijfsevenementen, cultuur, debat, kerkdiensten, gesprekken over zingeving, ruimte voor Delfts talent, iets voor jongeren, de kerk beschikbaar stellen voor andere kerken zonder huis. En “Haal de Poptahof naar de Nieuwe Kerk”.

Er wordt ook over de randvoorwaarden gesproken, zoals:

- Moet wel passend zijn bij het karakter van dit godshuis.
- Bierproeverij, autosalon dat past niet.
- Kleinschalige activiteiten komen in dit gebouw minder tot hun recht.
- De kerk is groot, een activiteit voor 100 man vraagt om kleinere plekken. Bijvoorbeeld door een aanpasbare structuur die je in kunt delen met meubelachtige, verplaatsbare elementen.

Kees Noort, voorzitter van de VAK, vraagt zich af of er ook ruimte kan zijn voor een Afrikaanse kerk die nu diensten organiseert in OPEN. Wilco Blaak geeft aan dat hier zeker over gesproken kan worden. Hij gaat graag met de VAK om tafel!

“Het lijkt me mooi als de kerk gebruikt wordt door kleine en grote organisaties in de stad.”

Ron Verduijn (Van Hoogevest Architecten)

Ron Verduijn was de afgelopen jaren als architect verantwoordelijk voor de restauratie van de Nieuwe Kerk. “Dat was hard nodig”, vertelt hij, “het gebouw stond er slecht bij.” Tijdens dit project is Ron het gebouw steeds meer gaan waarderen. “Het is zo’n bijzondere plek: een baken en herkenningspunt.”

Ron legt uit dat de Nieuwe Kerk een unieke, planmatige opzet heeft. Dat is goed te zien in de plattegrond. De kerk heeft een richting, een as van west naar oost. De strenge planopzet blijkt ook uit de details. Zo zijn er 16 kolommen die verwijzen naar de 16 profeten en 12 kolommen die de apostelen aanduiden.

Een veranderend gebouw

De Nieuwe Kerk is altijd aan verandering onderhevig geweest. Na de reformatie gingen de protestanten bijvoorbeeld dwars in het gebouw zitten. De kerk kreeg toen een soberder en meer volks karakter. En in de jaren '30 werden bijzondere ramen in de transepten toegevoegd. Zo is er in de loop der eeuwen een nieuwe samenhang in het gebouw ontstaan. Het is een gesamt-kunstwerk van verschillende tijdlagen.

Ron geeft aan dat de kerk van een openbare plek in de stad, steeds meer gesloten is geworden. En dat er altijd geworsteld is met de grote schaal van het gebouw. De ruimte is bijvoorbeeld ooit opgedeeld geweest met een gordijn en met een galerij die in de noordhoek hing.

Een sprekend gebouw

Tijdens de restauratie heeft de architect het planmatige karakter en de architectonische ruimte van de Nieuwe Kerk als uitgangspunt genomen. De lange perspectieven en verhoudingen zijn in de kerk teruggebracht. De kerk moest weer voor zichzelf gaan spreken, onder andere met bijzondere verlichting.

De Nieuwe Kerk is van buiten heel sober, introvert. Maar de schatkamer zit van binnen, vertelt Ron: “Ik vond de kerk eerst een nukkige, oude man. Tot ik hem leerde kennen. Hij is vriendelijk, bijzonder en sprekend.” Hij geeft aan dat je zo’n kerk nergens anders tegenkomt, niet in Nederland en niet in de wereld. “Bijzonder qua architectuur en levend qua functie.”

“Ik vond de kerk een nukkige, oude man. Tot ik hem leerde kennen. Hij is vriendelijk en sprekend.”

In gesprek

Gespreksleider Onno de Vries bedankt de sprekers voor hun verhalen, die op een andere manier naar het gebouw doen kijken. “Wat vindt u de belangrijkste kwaliteit van het gebouw?” is de vraag aan de aanwezigen. Daar wordt verschillend over gedacht:

SFEER	SCHAALGROOTTE	OVERZICHT
STATIG	IS ERG GROOT	STABILITEIT
DE MULTIFUNCTIONELE MOGELIJKHEDEN	GEBOUW DIENT ALS GOEDE BASIS TE DIENEN VOOR HET GEBRUIK	HARMONIE
STRUCTUUR EN SFEER	CULTUREEL ERFGOED	UITSTRALING
FLEXIBILITEIT EN PLEK IN DE STAD.	SFEER	ONTMOETINGSPLEK

Een van de aanwezigen vat haar gevoel samen: “Voor mij is de grootste kwaliteit van dit gebouw dat het al zoveel eeuwen bestaat en dat we er nog steeds van onder de indruk zijn.”

“De grootste kwaliteit? Dat we na zoveel eeuwen nog steeds van het gebouw onder de indruk zijn.”

Advies aan de architect

Waar moet de architect rekening mee houden bij het inpassen van nieuwe functies in het gebouw? De aanwezigen in de zaal geven de architect uiteenlopende en waardevolle adviezen mee als hij aan de slag met de varianten:

- De kerk is opvallend door zijn eenvoud. Dat moet behouden blijven.
- Er kan meer met deze plek. Is er een mogelijkheid voor een ander perspectief, een secundaire ingang?
- Aan het gebouw mag niks veranderd worden.
- Kunnen we meer met de religieuze functie voor de Delftenaar?

De opmerkingen hieronder werden via Mentimeter aangegeven:

KOPPELING MET BUITENRUIMTE RONDOM DE KERK	ZICHTLIJNEN BINNEN EN BUITEN/OMGEVING!!	TERUGHOUDEND
KLEINERE RUIMTEN.	TOEGANKELIJKER EN OPENER	OPENHEID VAN HET GEBOUW NAAR DE OMGEVING
BEHOUD KARAKTER EN FLEXIBILITEIT	INTIMITEIT	TOEGANKELIJKHEID EN GASTVRIJHEID
NIETS SPIJKERVAST MAKEN: HELEMAAL NIETS!	MET HET DOEL EN KARAKTER VAN HET GEBOUW.	OVERGANGEN BINNEN / BUITEN. LICHTGEWICHT CONSTRUCTIES, VERBETERING AKOESTIEK.
GEBRUIK MEER NOORDZIJDE	ONTWERPEN VOOR GROTE EN KLEINERE EVENEMENTEN, FLEXIBILITEIT, VOLDOENDE FACILITEITEN.	KIES VOOR GEDURFDE OPLOSSINGEN
INNOVATIES ZEKER OOK IN MATERIAALKEUZE	MET BEHOUD ARCHITECTONISCHE RUIMTE FACILITEITEN TOEVOEGEN DIE KERKDIENSTEN (INCL BEVINDIENSTEN) EN EVENEMENTEN MOGELIJK MAKEN. GEBRUIK BUITENRUIMTE HIERVOOR	

Terugblik met Anne de Baat

Aan het eind van de avond geeft opdrachtgever Anne de Baat aan dat hij onder de indruk is van alle ideeën. “Het zijn er heel veel, het is imponerend dat je hier zo samen over kunt spreken.” Hij bedankt alle aanwezigen en de drie sprekers voor hun inspirerende bijdrage.

Onno licht het vervolgproces toe. De komend tijd worden varianten uitgewerkt, die tijdens een volgend gesprek aan bod zullen komen. De aanwezigen hebben tot slot nog enkele vragen. Bijvoorbeeld over de tuin van de kerk, die op dit moment wordt opgeknapt. Afgesproken wordt om hier iets over op de website van de kerk te zetten. Iemand suggereert om daarnaast een discussieforum online te zetten over de Nieuwe Kerk. “Dit gaat natuurlijk borrelen. Hoe blijven we met elkaar in gesprek?”

“Dit gaat natuurlijk borrelen. Hoe blijven we met elkaar in gesprek?”

VRAGENLIJST

Toelichting

Van 25 september t/m 14 oktober stond een vragenlijst online met vragen over de betekenis en het gebruik van de Nieuwe Kerk en de mogelijke aanpassingen aan het gebouw.

De vragenlijst is door 387 personen ingevuld, voornamelijk inwoners van Delft met verschillende achtergronden en leeftijden:

Waar woont u?

In de binnenstad van Delft	21%
In Delft (overige wijken)	48%
Ik woon niet in Delft	31%

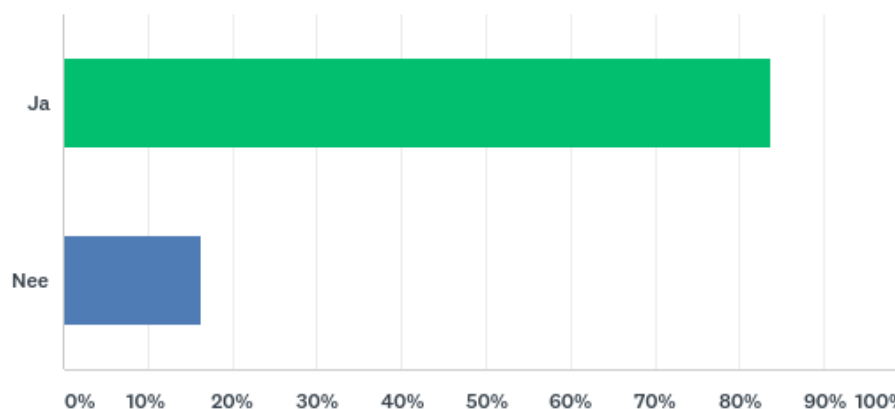
Wie bent u? (meerdere antwoorden mogelijk)

Bewoner van Delft	70%
Ondernemer in Delft	8%
Student in Delft	4%
Kerkganger in Delft	26%
Anders, namelijk	29%

Wat is uw leeftijd?

Jonger dan 25 jaar	7%
25-35 jaar	17%
36-45 jaar	15%
46-55 jaar	22%
56-65 jaar	25%
65 jaar en ouder	15%

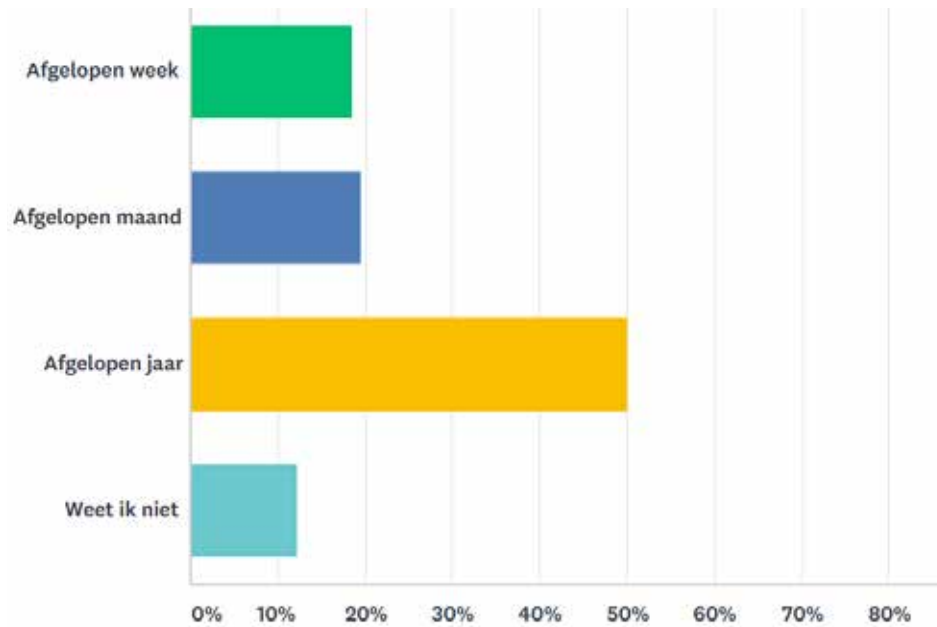
1. Komt u wel eens in de Nieuwe Kerk?

2. Geef de reden van uw bezoek aan:

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Toeristisch bezoek – Kerkgebouw	64,56%
Toeristisch bezoek – Toren beklimmen	46,52%
Voor een kerkdienst	36,08%
Voor een concert	25,95%
Anders, namelijk:	11,39%

3. Wanneer bent u voor het laatst in de Nieuwe Kerk geweest?

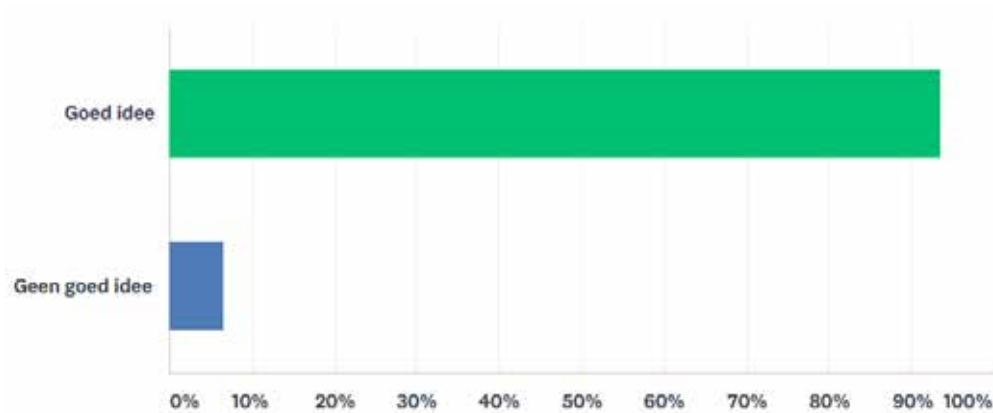
4. Geef met drie woorden aan wat de Nieuwe Kerk voor u betekent:

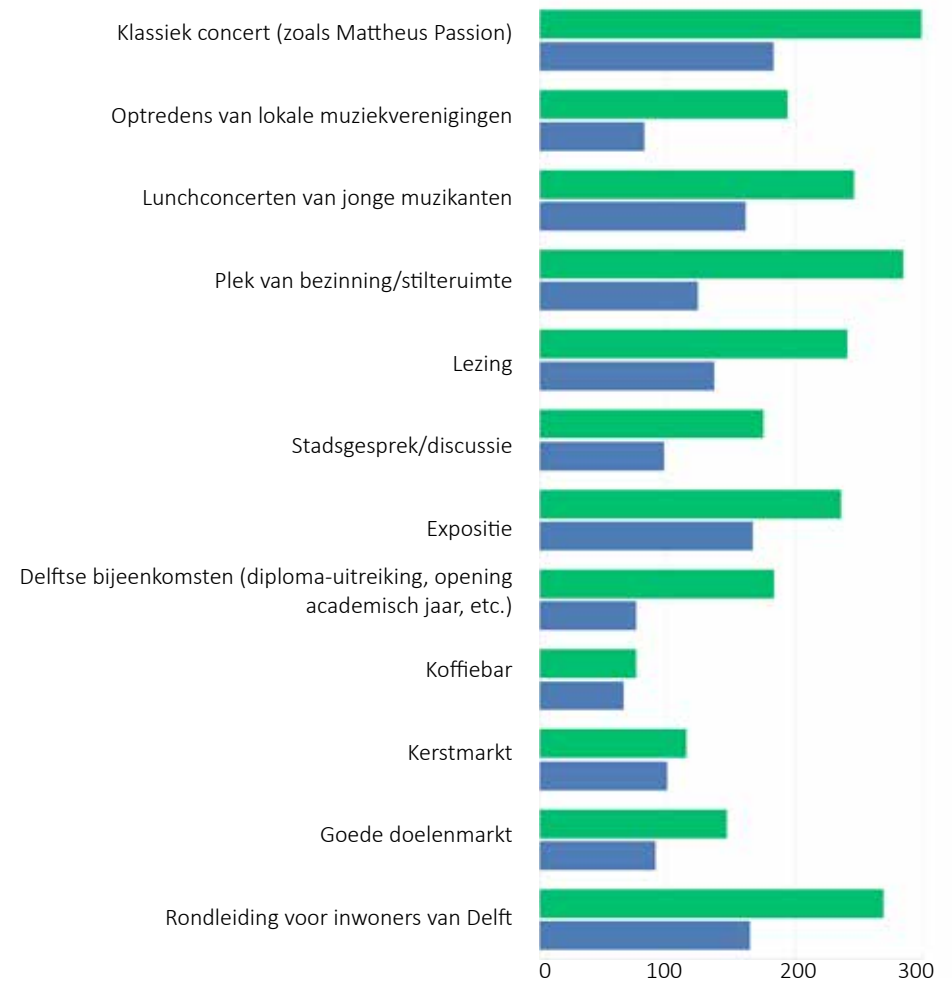
Deze figuur geeft de woorden weer die het meest zijn gekozen.

5. De Nieuwe Kerk wil graag een 'huis van samenkomst' zijn voor heel Delft. Een toegankelijke plek, waar Delftenaren graag naar toe gaan en waar bijzondere activiteiten worden georganiseerd.

Wat vindt u van deze wens?

6. Wat voor soort 'Delftse' activiteiten passen er volgens u bij de Nieuwe Kerk en zou u graag bezoeken?

passend = groen, graag bezoeken = blauw
de antwoorden zijn in absolute aantallen weergegeven

7. Heeft u zelf, bijvoorbeeld vanuit een organisatie, een idee om iets in de Nieuwe Kerk te organiseren? Zo ja, waar denkt u dan aan?

Aanvullend op vraag 6 worden verschillende suggesties gedaan. Zo wordt er bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor diverse doelgroepen, zoals mantelzorgers, eenzame mensen, senioren, dak- en thuislozen en mensen met een beperking. Duurzaamheid, fair trade, wetenschap en goede doelen worden als interessante thema's genoemd om bijeenkomsten over te organiseren.

Een aantal mensen oppert het idee om voor schoolkinderen rondleidingen te geven in de kerk. Daarnaast wordt een zang- of korenavond vaak genoemd.

Verschillende organisaties en stichtingen passeren de revue:

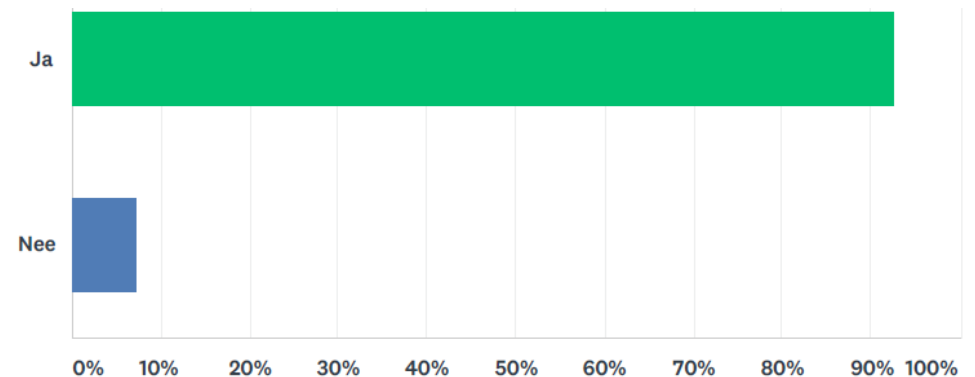
- stichting EJO BURUNDI
- stichting Anton Constandse
- Koninklijke Harmoniekapel
- VAK
- Pieter van Foreest
- Happietaria

Twee concrete voorstellen zijn:

"Ik zou graag een oprit voor de paardentram/koets aan de zijkant realiseren! Er zijn veel evenementen op de Markt waardoor hij geen plaats heeft! We willen luxe klanten naar Delft lokken met een dagarrangement waarbij ook bezoeken aan beide kerken in worden opgenomen."

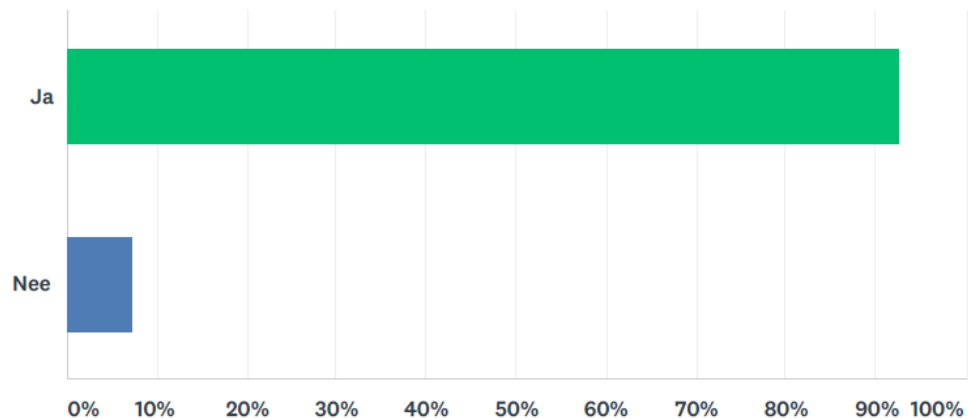
"BetaBalie, een samenwerking tussen TU, De Veste, TOP en DelftDesign, wil de samenwerking tussen culturele instellingen in Delft bevorderen rond maatschappelijke thema's. Ik kan me goed voorstellen dat de Nieuwe Kerk (af en toe) aanhaakt."

8. Vindt u de Nieuwe Kerk aan de buitenzijde een prettig gebouw?

“Zoek verbinding met festivals in de stad”

9. Vindt u de Nieuwe Kerk aan de binnenzijde een prettig gebouw?

10. Eerder was er het plan om voorzieningen ondergronds aan te brengen. Dit is erg duur en er zijn archeologische bezwaren. De Protestantse Gemeente Delft wil daarom nu de noodzakelijke ruimtes bovengronds aanbrengen. Wat vindt u van dit voornemen?

Ruim 45% van de invullers vindt dat dit een goed en noodzakelijk voornemen is. Deze groep geeft bijvoorbeeld als reden aan:

- Goed idee, brengt meer mogelijkheden voor dit gebouw.
- Ik heb al vele kerken bezocht waar dit ook gebeurt. En beter dit dan dat je de kerk op den duur moet verkopen omdat er geen inkomsten genoeg meer zijn!
- Mits het het aangezicht niet negatief beïnvloedt vind ik het belangrijk dat deze voorzieningen aanwezig zijn.
- Goed idee. Het is een prachtige locatie. Zou zonde zijn als daar niet meer gebruik van kan worden gemaakt vanwege een gebrek aan faciliteiten.

Ruim 30% vindt dat dit een begrijpelijk voornemen is:

- Men moet reëel zijn, dus prima.
- Als dit architectonisch past lijkt me dat geen probleem.
- Geen bezwaar mits goed ontworpen.

Ruim 10% vindt dit geen goed voornemen. Daarvoor worden verschillende redenen gegeven:

- Een slechte zaak. Hou het zoals het is.
- Vraag of de voorzieningen echt noodzakelijk zijn.
- Ondergronds is beter.

De overige invullers heeft nog geen duidelijke mening over deze vraag.

11. De nieuwe voorzieningen kunnen aan de binnenzijde of aan de buitenzijde van het kerkgebouw worden gerealiseerd. Wat vindt u belangrijk als er een toevoeging in of aan het gebouw plaatsvindt? Denk aan: locatie, architectuur, uitstraling, zicht vanaf buiten, interieur, etc.

Uit de antwoorden blijkt dat er verschillend gedacht wordt over op welke locatie de voorzieningen worden gerealiseerd. Veel mensen hebben nog geen voorkeur voor de plek van de toevoeging. Iets minder dan 10% geeft aan liever helemaal geen verandering aan het gebouw te zien.

Reacties over de binnenzijde

Ruim een kwart van de invullers geeft aan dat de binnenkant van de kerk een logische plek voor het plaatsen van voorzieningen kan zijn; iets minder dan 10% vindt dit juist geen goed idee, omdat 'dit ten koste gaat van de mooie ruimte'.

Over de plek binnenin het gebouw zijn verschillende voorstellen gedaan:

- Linkse zijbeuk. Is nu een donker gedeelte.
- Zoals nu de winkel, een afgescheiden deel opzij.
- Niet gaan vullen met "dozen" in de transepten.
- Invulling naast de toren zou mijn voorkeur hebben.
- Aan de rechterzijde (waar nu geen banken staan) een aantal ruimtes met veel glas waardoor deze niet te veel afdoen aan het gebouw.
- Kleinere ruimtes flexibel in de kerk zelf: zo meer intimiteit.
- Kan de uitbouw aan de achterkant tegen het koor worden gebruikt?
- Het zou mooi zijn als het een open, transparant karakter zou krijgen.

Reacties over de buitenzijde

Ruim 20% van de invullers geeft aan dat de buitenkant van de kerk een goede locatie voor het plaatsen van voorzieningen kan zijn - terwijl ruim 15% benoemt dat zij dit geen goed idee vinden. Dit zou naar hun mening ten koste gaan van 'het prachtige uiterlijk van de kerk'.

Over de toevoeging aan de buitenzijde zijn verschillende voorstellen gedaan. Zowel de kant van de Kerkstraat als de kant van de Oude Langendijk worden hierbij vaak genoemd:

- In de hoek van de Kerkstraat. Is een beetje een 'dooie' hoek.
- Aan de buitenzijde naast de kerk (als je ervoor staat rechts) lijkt me de beste optie. Dan maar een wat kleinere tuin.
- Wellicht richting Vrouwjutenland dan toch een kleine uitbouw.

Zowel van binnen als van buiten

Een paar invullers stelt voor om de benodigde ruimte zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde te zoeken: "Zaken die binnen in de kerk gebeuren zoals koffieschenken zouden in kleinere 'meubels' gemaakt kunnen worden die 'los' in de kerkrimte worden geplaatst. Zalen en toiletten zouden dan buiten de kerk kunnen worden geplaatst."

Andere locaties

Enkele mensen geven aan dat de voorzieningen het best in een losstaand bijgebouw terecht kunnen komen. Ook het gebruik van omliggende panden wordt een aantal keer genoemd: "Wat is er in de buurt en wat kan je gebruiken. Denk ook duurzaam. Samenwerking met andere ondernemers." Ook geven enkele mensen aan toch de voorkeur voor een ondergrondse oplossing te hebben.

Opmerkingen over architectuur en uitstraling

Veel mensen geven suggesties over de gewenste architectuur en uitstraling van een toevoeging in of aan de kerk. Hierbij wordt vaak genoemd: het moet passend zijn bij het bestaande gebouw. Realiseer het met respect, zorgvuldigheid en fijnvoeligheid en kies een goede architect.

Over de stijl van de toevoeging verschillen de meningen: 'zelfde materiaalgebruik en stijl als het bestaande gebouw', 'als de historische uitstraling maar blijft behouden', maar ook 'luchtig en modern met vooral veel glas en hout zodat het beeld van de kerk behouden blijft', of 'losstaande "bouwblokken" in interieur'.

En moet de toevoeging opvallend zijn of juist niet? Ook daar doen mensen verschillende uitspraken over: van 'het mag er niet uitspringen, maar moet wel kwaliteit hebben' tot 'dit is een kans om icoon voor stad te maken; Delft opnieuw op de kaart te zetten'.

Een aantal mensen noemt een ander project als voorbeeld: Kruisherrenhotel Maastricht, Laurenskerk Rotterdam, de verbouwde R.K. kerk in Klundert, Rijksmuseum, Amsterdam, Scheepvaartmuseum Amsterdam.

Alle opmerkingen worden aan de architect meegegeven voor het uitwerken van de varianten.

Heeft u nog opmerkingen naar aanleiding van deze enquête, over de kerk of over het proces?

Aan het eind van de vragenlijst merken veel mensen op dat ze het prettig vinden op deze manier bij het proces betrokken te worden:

- Goede actie om de inwoners van Delft bij de kerk te betrekken.
- Ik vind het fijn dat er aan de bewoners gevraagd wordt om mee te denken over zo'n project.
- Goed om ook eens 'anderen' in te schakelen ... frisse blik!
- Fijn dat de kerk naar buiten treedt en de verbinding met de stad zoekt!

Daarnaast zijn mensen benieuwd naar het vervolg en geven ze mee hier de stad goed bij te blijven betrekken.

Een aantal mensen geeft hier nog aan dat zij de kerk graag toegankelijker zouden zien voor Delfteraren. Bijvoorbeeld door deze gratis toegankelijk te maken (of bijvoorbeeld 1 dag per maand).

Tenslotte zijn er nog een paar mensen die vragen stellen over de aanpassingen aan tuin van de kerk.

“Fijn dat de kerk de verbinding met de stad zoekt”

Gemaakt door **VOLG**

In opdracht van Protestantse Gemeente Delft